

วารสารเพื่อการ
จุดประกายสังคม
อย่างสร้างสรรค์
และยังยืนทั่วภาคเหนือ

เอ็น เน็อ

ISSUE 5
พลังของนักอ่าน
สร้างเมืองให้น่าอยู่

ร้าน Book Re:public

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ พ.ร.บ.เกษตรกรรมยั่งยืน

กรุงเทพฯ – คณะรัฐมนตรีมีมติผ่านร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนา
ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน หวังแก้ปัญหาการทำเกษตรกรรมที่
พึ่งพาสารเคมีมากเกินไปจนส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
ของผู้บริโภค นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี
กล่าวว่า พ.ร.บ. นี้เป็นกลไกที่จะผลักดันเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืนให้บรรลุ
ผลในทางปฏิบัติได้จริง ตามแผนนั้นประเทศไทยต้องมีพื้นที่
เกษตรกรรมยั่งยืนอย่างน้อย 5 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2564 แต่ปัจจุบัน
ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้ พ.ร.บ. ดังกล่าว จะไม่มี
ผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มที่ทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชหรือเกษตรเชิงเดี่ยว แต่เป็นนโยบายที่จะช่วยเพิ่มทางเลือก
ให้กับเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยนจากการเกษตรที่ใช้
สารเคมี หรือการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ให้หันมาทำการเกษตรที่คำนึง
ถึงสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพิ่มมูลค่าผลผลิต
โดยหลังจากนี้ตามขั้นตอนทางกฎหมาย ทาง ครม. จะส่งร่างตั้ง
กล่าวไปยังกระทรวงต่างๆ เพื่อให้เห็นความคิดเห็น ก่อน
รวบรวมความคิดเห็นส่งไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)

ที่มา: news.thaipbs.or.th

เมืองแห่งการอ่านไม่รู้จักจบ

ขอต้อนรับสู่จังหวัดเชียงใหม่ เมืองที่หลายคนรู้จักในฐานะเมืองหลวงแห่งล้านนา กระนั้นหลายคนอาจยังไม่ทราบว่ามีเชียงใหม่ของเรานี้ก็รุ่งเรืองไปด้วยบรรยากาศของการอ่าน-การเขียนมาเนิ่นนาน ไม่เฉพาะจากการเป็นเมืองอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยหลากหลายแห่ง แต่เป็นเพราะเรามีห้องสมุด ร้านหนังสือ และพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือที่ตอบโจทย์กับหนอนหนังสือทุกประเภทอย่างลงตัว เอ็นเน็อฉบับที่ 5 จะพาไปสำรวจความรุ่งเรืองของเมืองแห่งการอ่านเมืองนี้ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดที่ถือเป็นต้นแบบของการทำห้องสมุดโดยประชาชนเพื่อประชาชนอย่าง 'ห้องสมุดบ้านย่านเวียง' ร้านหนังสืออิสระที่สร้างทั้งแรงบันดาลใจและวัฒนธรรมการอ่านอันหลากหลายแก่คนรุ่นใหม่ อาทิ ร้านเล่า, ร้าน Book Re:public และร้าน The Booksmith รวมไปถึงกลุ่มบุคคลที่ร่วมขับเคลื่อนบรรยากาศของการอ่านแก่เมืองเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์อยู่เบื้องหลัง ตามอ่านได้ในเล่ม

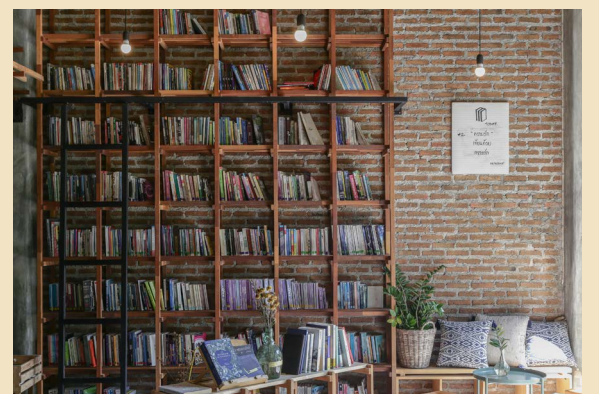
ร่วมสานวัฒนธรรมล้านนา-ไทใหญ่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ชวนคณะครูและนักเรียนโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา และทีมงาน Spark U Lanna เดินทางมาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรม 'ลูกอ่อนสืบสาน' เรียนรู้ภูมิปัญญาไทใหญ่และล้านนา เมื่อวันที่ 1-2 กันยายน 2561 ที่ผ่านมา (อ่านต่อหน้า 2)

ห้องสมุดเคลื่อนที่แห่งแรกในเชียงใหม่ ณ ภาคทิพย์เนตร

ขอแนะนำให้รู้จักห้องสมุดเคลื่อนที่ที่ชาวตลาดทิพย์เนตร ห้องสมุดเคลื่อนที่ในตลาดแห่งแรก อันเป็นโครงการในดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมก่อตั้งโดย Spark U Lanna, กศน.เชียงใหม่ และตลาดทิพย์เนตร หวังให้เป็นห้องสมุดแห่งใหม่ที่เป็นมากกว่าห้องสมุดแบบเดิมๆ (อ่านต่อหน้า 8)

มาหาหนังสือที่ 'มาหาสมุด' คาเฟ่สายซิลล์สำหรับนักอ่าน

ณัฐพงศ์ เนียมมนต์ เริ่มต้นจากทำเพจเฟซบุ๊กในชื่อ 'ห้องสมุดใจใหญ่' เพจที่สร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันหนังสือกันอ่านบนโลกออนไลน์อย่างน่าชื่นชม ความสำเร็จจากเพจนี้ จุดประกายให้เขาเปิดร้าน 'มาหาสมุด' คาเฟ่ที่ห้องสมุดที่เปิดให้ลูกค้าได้เลือกหยิบหนังสือไปอ่านอย่างสบายๆ ในโครงการบ้านข้างวัด (อ่านต่อหน้า 5)

เชียงใหม่ อ่าน!

องอาจ ฤทธิปริษา และทัทยา อนุสรราชกิจ, เครือข่ายเชียงใหม่อ่าน

เชียงใหม่เป็นเมืองที่โชคดีอย่างคับคั่ง เพราะแม่เราจะเป็นเมืองใหญ่ที่เพิ่งมีพัฒนาการในด้านขนส่งมวลชน หากแต่พูดถึงเมืองของการเขียนอ่าน ก็ต้องนับว่าเราพัฒนาไปมากแล้ว เพราะเรามีทั้งห้องสมุด ร้านหนังสืออิสระ รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศของการอ่านตลอดทั้งปี

เอ็นเนโอ ฉบับนี้เราพูดถึงความร่มรายนของเมืองแห่งการอ่านเมืองนี้กันครับ เราจะพาไปดูพื้นที่ของการอ่าน และพาไปรู้จักกลุ่มบุคคลที่ขับเคลื่อนบรรยากาศแห่งการอ่านให้เกิดขึ้นในเมือง ทั้งเจ้าของห้องสมุด เจ้าของร้านหนังสืออิสระ และกลุ่มที่ทำงานเชิงนโยบายและกิจกรรม หนึ่งในนั้นคือ **‘เครือข่ายเชียงใหม่อ่าน’** เครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มการศึกษาทางเลือกและกลุ่มที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมหลากหลายกลุ่ม นี่คือเครือข่ายที่อยู่เบื้องหลังกิจกรรมมากมาย เกี่ยวกับงานอ่านมากมาย รวมไปถึงเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการก่อตั้ง Chiang Mai Book Fair ครั้งแรกของเชียงใหม่ (ที่เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่แอร์พอร์ต ราวเดือนมี.ย.-ก.ค. ของทุกปี)

องอาจ ฤทธิปริษา และทัทยา อนุสรราชกิจ สองหัวเรี่ยวหัวแรงของเครือข่ายเชียงใหม่อ่าน บอกผมว่า หัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสังคม เกิดขึ้นจากการร่วมประสานการทำงานของหลายฝ่ายที่ต้องมองภาพเดียวกัน มิเห็นแย้ง มิติดกันได้ แต่ก็เพื่อก่อหรือต่อยอดให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งทั้งคู่พยายามจะทำให้เมืองนี้มาอยู่ขึ้นด้วยการสร้างบรรยากาศของการอ่านครับ การอ่านที่นำไปสู่ปัญญาและความรื่นรมย์

ซึ่งผมก็เห็นด้วยอย่างเต็มที่เลยครับ ถ้าเชียงใหม่เป็นเมืองที่เต็มไปด้วยนักอ่าน บทสนทนาที่ว่าด้วยหนังสือและความคิดใหม่ๆ ลองคิดดูสิครับว่าเมืองจะน่าอยู่ขึ้นมากแค่ไหน ซึ่งไม่เพียงบรรยากาศที่น่าอยู่อย่างเดียวนะครับ หากความคิดใหม่ๆ นี่แหละที่เป็นเครื่องหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาเมืองทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค และเทคโนโลยี

ขอให้สนุกกับการอ่านกันครับ

คาเฟ่สมัยใหม่ในตึกเก่าของเกียวโต

เกียวโต - Blue Bottle Coffee แปรนดักกาแฟจากสหรัฐอเมริกา ที่ได้ชื่อว่าเป็น ‘คลื่นลูกใหม่’ ของวงการกาแฟโลก เพิ่งเปิดสาขาล่าสุดที่เกียวโต ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งก็นับเป็นแบรนด์ที่เคารพสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของเมืองได้ดี เพราะเชารีโนเวทเรือนแถวเก่าแก่หรือที่เรียกว่า Machiya ในย่านเมืองเก่าของเกียวโต ได้กลมกลืนกับเนื้อเมือง ต่อยอดสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมให้มีลมหายใจในธุรกิจสมัยใหม่ จนเราต้องยกนิ้วโป้งให้สตูดิโอ Schemata Architects ที่เป็นเจ้าภาพในการออกแบบและปรับปรุง (ที่มา: www.archdaily.com)

นาฬิกาที่มีคนคอยบอกเวลาอยู่ข้างใน

อัมสเตอร์ดัม - Real Time เป็นผลงานศิลปะของ Maaten Baas จัดแสดงอยู่ในสนามบิน Amsterdam Airport Schiphol กล่าวได้ว่านี่คืองานศิลปะที่ดูง่ายแต่ก็ชวนให้สงสัยมากที่สุด เพราะงานดังกล่าวจัดแสดงในรูปของนาฬิกาขนาดด้วยมือ ภายในเป็นวิดีโอบันทึกการแสดงที่นำเสนอภาพตัวศิลปินกำลังใช้ลูกกลิ้งกลิ้งสีวาดภาพขึ้นมาใหม่ เปลี่ยนตำแหน่งทุกๆ นาที เพื่อทำการบอกเวลาให้ตรงเช่นเดียวกับนาฬิกา แนนอนศิลปินจะต้องวาดเข็มนาฬิกาและลอบอยู่เช่นนี้ตลอด 12 ชั่วโมง (1 รอบนาฬิกา) ซึ่งกล่าวได้ว่านี่คืองานศิลปะที่ดูง่ายที่สุด ขณะเดียวกันก็เป็นนาฬิกาที่ดูเพี้ยนที่สุดเช่นกัน (ที่มา: mymodernmet.com)

ลูกอ่อนสืบสาน

กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาไทใหญ่ และล้านนา ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

แม่ฮ่องสอน - ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ชวนคณะครูและนักเรียนโรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาเดินทางมาจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมในกิจกรรม ‘ลูกอ่อนสืบสาน’ เรียนรู้ภูมิปัญญาไทใหญ่และล้านนา โดยแบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนา 4 ฐาน และไทใหญ่ 4 ฐาน โดยมีนักเรียนทั้งในเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนให้ความสนใจเข้าร่วมกว่า 140 คน โดยได้เข้าเรียนรู้ตามฐานที่สนใจ อาทิ ฐานกลองสะบัดชัย, ฐานกลองกันยาว ฐานอุ๊ยเจ้าพารา และฐานตั้งลายไต (ไทใหญ่) เป็นต้น

“การทำกิจกรรมวันนี้ ก็เพื่อให้เยาวชนของเราได้มาแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในเชิงลึก เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับและกันมากขึ้นผ่านกลุ่มเยาวชนที่มีบทบาทสำคัญในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของทั้งไทใหญ่และล้านนา และหวังให้เป็นการต่อยอดสู่สิ่งใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ต่อไป”

อาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์ ที่ปรึกษาศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

ตามรอยครุฑาเจ้าศรีวิชัยกับอาจารย์เพ็ญสุภา

เชียงใหม่ - โครงการรถราง ‘เชียงใหม่’ โดยเครือข่ายเชียงใหม่ เชียง สว ย หอม ร่วมกับ ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ นักประวัติศาสตร์ล้านนา พามัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการ และบุคคลทั่วไป นั่งรถรางชมวัดสำคัญที่เป็นผลงานการบูรณะของครุฑาเจ้าศรีวิชัยเมื่อศตวรรษก่อน อาทิ วัดสวนดอก วัดพระสิงห์ วัดปราสาท ฯลฯ พร้อมต่อยอดให้เป็นโครงการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ต่อไป นี่คือนั่งในกิจกรรมฉลองวาระ 140 ปีชาตกาลครุฑาเจ้าศรีวิชัย ควบคู่ไปกับการจัดพิมพ์หนังสือชีวประวัติของท่านอย่างสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งจะวางจำหน่ายเร็วๆ นี้

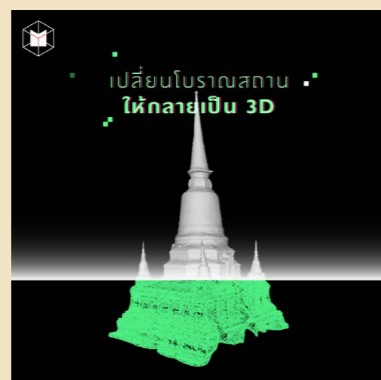

เปลี่ยนขยะพลาสติกให้เป็นผิวถนน!

ดัมเพิร์ช - MacRebur บริษัทวิศวกรรมวัสดุสกัดแลนดัดค้นวิธีการจัดการพลาสติกอย่างยั่งยืน ด้วยการเปลี่ยนให้พลาสติกเหลือใช้เหล่านั้นกลายเป็นวัสดุเติมในการทำถนน โดยการบดขยะพลาสติกให้เป็นเม็ดเล็กๆ ไปผสมกับยางและหิน เพื่อทำเป็นยางมะตอยสำหรับลาดถนน กระบวนการนี้ยังมีข้อดีก็คือสามารถลดการใช้น้ำมันดิบสำหรับทำยางมะตอยลง ซึ่งน้ำมันดิบนี้แหละก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมลพิษทางอากาศเช่นกัน (ที่มา: www.macrebur.com)

โบราณสถานไทยจะมีให้ชมแบบ VR แล้วนะ

กรุงเทพฯ - ในที่สุดเทคโนโลยี Virtual Reality หรือการจำลองภาพเสมือนจริงก็เข้าถึงดวงโบราณสถานไทย ซึ่งต้องขอบคุณ โครงการวิจัย ‘การพัฒนาฐานข้อมูลทางวิศวกรรมเพื่อการประเมินและติดตามสภาพโครงสร้างโบราณสถานของไทย’ โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในการบันทึกภาพโบราณสถานสำคัญๆ ทั่วประเทศมาให้ชมแบบสามมิติ แม้ทางโครงการยังไม่มีฐานข้อมูลและภาพ VR มาให้ชมกันทางออนไลน์ แต่ไม่นานเกินรอ เราจะสามารถสำรวจโบราณสถานใกล้บ้านเราได้จากหน้าจอคอมพิวเตอร์ที่บ้าน และทางเราจะมีอัปเดตความคืบหน้าอีกครั้ง (ที่มา: TheMatter.co)

เอ็นเนโอ คือ หนังสือพิมพ์รายปักษ์แจกฟรี ว่าด้วยข่าวสารและความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนและภาคประชาสังคมที่ได้ ‘จุดประกาย’ ให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนทั่วภาคเหนือ มีกำหนดออกทุกสัปดาห์ที่ 1 และ 3 ของเดือน ภายใต้โครงการ Spark U Lanna โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน และเครือข่ายภาคประชาสังคมในภาคเหนือ สามารถติดตามข่าวสารเพิ่มเติมได้ที่ www.sparkulanna.com และ www.facebook.com/SparkULanna

‘เอ็นเนโอ’ เป็นคำเมือง หมายถึง การตะโกนเรียก การบอก

“นอกจากการได้ขายหนังสือ
เรายังได้ต้นทุนทางสังคมอื่นๆ
เช่น เครือข่ายในการทำงาน
ได้ความคิดใหม่ๆ และ
มิตรภาพ เราอยู่ตรงจุดที่
เหมือนเป็นศูนย์กลางบาง
อย่างแม้จะเป็นศูนย์กลาง
เล็กๆ แต่เราก็ได้เห็นกลุ่มคนที่
เป็นนักอ่านลุกขึ้นมาช่วยกัน
นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่
เมืองเชียงใหม่ โดยเราก็มุ่ง
หวังจะเป็นส่วนหนึ่งเพื่อ
เปลี่ยนแปลงให้เมืองมีความ
น่าอยู่ขึ้น”

กรรองทอง สุดประเสริฐ
หนึ่งในผู้ก่อตั้งร้านเล่า

Reading is Power!

สำรวจเชียงใหม่
เมืองแห่งการอ่านไม่รู้จบ

ตั้งที่เก๋กรีนไวดอนตัน เอ็นเนอจิบนี้จะมีพาไป
สำรวจทรัพยากรการอ่านกันครับ เริ่มจากความรุ่ม
รวยและหลากหลายของร้านหนังสืออิสระที่หลายคน
อาจยังไม่ทราบว่ามีเชียงใหม่เรามีทางเลือกของการ
อ่านมากกว่าร้านแบบเซนส์โตรี่ที่อยู่ในศูนย์การค้า
เป็นไหนๆ รวมไปถึงห้องสมุดนอกสถาบันการศึกษา
และคาเฟ่สำหรับนักอ่านที่พร้อมต้อนรับทุกท่านได้
เข้าไปเลือกหนังสือเล่มโปรด ได้รื่นรมย์กับการอ่าน
ไม่รู้จบ และเหล่านี้คือทรัพยากรที่จะทำให้ใครหลายคน
โดยเจตนาบรรดาหนังสือต้องอิจฉาคน
เชียงใหม่

สุริวงค์-ดวงกมล ยักษ์ใหญ่แห่งวงการอ่าน

หากถามนักอ่านเชียงใหม่วัย 30 ลงมา ตัวเลือกของ
ร้านหนังสือในดวงใจของใครหลายคนอาจมีหลากหลาย แต่
ถ้า 30-40 ขึ้นไป ตัวเลือกจะเป็นอื่นไปไม่ได้นอกจากร้าน
หนังสือขนาดใหญ่สองร้านเท่านั้น คือ **สุริวงค์บุ๊คเซ็นเตอร์**
และ **ร้านหนังสือดวงกมลเชียงใหม่** โดยร้านแรกเปิด
ทำการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2497 พร้อมกับโรงภาพยนตร์สุริวงค์
โรงภาพยนตร์แห่งแรกของเชียงใหม่ จากร้านที่จำหน่าย
วารสารและหนังสือพิมพ์ข้างโรงหนัง ค่อยๆ ขยายเป็นร้าน
นำเข้าหนังสือจากต่างประเทศและจัดจำหน่ายหนังสือภาษา
ไทยหลากหลาย โดยเฉพาะหนังสือแนวประวัติศาสตร์ล้านนา
ขณะที่ดวงกมลที่เพิ่งเปิดตัวที่หลัง หากก็มีชื่อด้านหนังสือ
วิชาการที่มีหลากหลายที่สุด และครองตำแหน่งร้านหนังสือ
ที่มีหนังสือจำหน่ายมากที่สุดในเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันวางขาย
อยู่มากกว่า 50,000 ปก!

สุริวงค์บุ๊คเซ็นเตอร์ - ถนนศรีดอนไชย เอื้องกับโรงแรม
อิมพีเรียลแม่ปิง เปิดทุกวัน 9.00-20.00 น.

ดวงกมล - ถนนคชสาร ติดกับวิทยาลัยเทคโนโลยี
พาณิชย์การเชียงใหม่ เปิดทุกวัน 9.00-20.00 น.

ร้านหนังสืออิสระที่เป็น มากกว่าร้านหนังสือ

ร้านหนังสืออิสระขนาดเล็ก คือเสน่ห์ของเมือง
เชียงใหม่อย่างแท้จริง ร้านที่แม้หนังสือไม่มาก หากเจ้าของ
ร้านก็ใช้สอยส่วนตัวคัดสรรหนังสือดีๆ มาจำหน่ายจนสร้าง
บุคลิกที่เด่นชัดของแต่ละร้านไปโดยปริยาย ไม่นับรวมที่
พวกเขาเขียนหนังสือสร้างสรรค์กิจกรรมปลูกแรงบันดาลใจแก่
ผู้อ่าน เปลี่ยนพื้นที่เล็กๆ ให้เป็นมากกว่าแค่ร้านหนังสือ

ไม่ว่าจะเป็น **ร้านเล่า** ร้านที่ถือเป็นร้านหนังสืออิสระ
แห่งแรกของเชียงใหม่ (เปิดเมื่อปี พ.ศ.2543) ทั้งยังสร้าง
วัฒนธรรมสวนหนังสือ งานเปิดตัวหนังสือ และกิจกรรม
อื่นๆ ทั้งจัดแสดงศิลปะและดนตรีในร้าน สร้างชีวิตชีวา
พร้อมกับจุดประกายให้คนรักหนังสือมากมายมีความฝัน
อยากเปิดร้านหนังสือเป็นของตัวเอง

รูปบน: ร้านเล่า, รูปล่าง: The Booksmith

ห้องสมุดเฉพาะด้านการ ออกแบบ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ เชียงใหม่ (TCDC Chiang Mai)

แม้จะมีชื่อที่ค่อนข้างเฉพาะตัว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า
ห้องสมุดเฉพาะด้านการออกแบบจะเปิดให้บริการเฉพาะ
นักออกแบบเท่านั้น เพราะห้องสมุดที่จัดได้ถึง 100 ที่นั่ง
บนชั้นสองของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบเชียงใหม่
(TCDC Chiang Mai) แห่งนี้ เปิดให้บริการแก่ประชาชน
ทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ในวันอังคาร-
อาทิตย์ 10.30-21.00 น. ด้วยอัตราค่าสมาชิกรายวันและ

รายปี ภายในห้องสมุดตกแต่งทันสมัยและแอร์เย็นฉ่ำ

บริการหนังสือศิลปะ หนังสือออกแบบ หนังสือที่เกี่ยวกับ
ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งวารสารและนิตยสารจากต่าง
ประเทศ ทั้งหมดมากกว่า 10,000 เล่ม พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก
พื้นที่สำหรับ นั่งประชุม ห้องทำงานแบบส่วนตัว
ที่นั่งทำงานแบบ Co-working Space พร้อมสรรพ และ
ห้องชมภาพยนตร์แบบส่วนตัว โดยมีคอลเลกชัน
ภาพยนตร์หลากหลายแนวให้เลือกชม ทั้งนี้การที่ศูนย์
สร้างสรรค์ งานออกแบบมาเปิดห้องสมุดที่เชียงใหม่ ยัง
เป็นเครื่องชี้วัด ให้เห็นว่าเมืองของเราเมืองนี้มี
อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เปี่ยมประสิทธิภาพ และเต็มไปด้วย
ด้วยคนทำงาน นักออกแบบ และเหล่านักอ่านที่พร้อมจะ
เปิดรับสิ่งใหม่ๆ เสริมชีวิตชีวา ให้แก่เมืองอยู่เสมอ

คาเฟ่สำหรับคนอ่านหนังสือ

เชียงใหม่เป็นเมืองแห่งร้านกาแฟ เท่าๆ กับเป็นเมือง
ที่มีบรรยากาศเอื้อแก่การหยิบหนังสือมาอ่านที่ร้านกาแฟ
เช่นนั้นแล้วเมืองของเราเมืองนี้จึงมีคาเฟ่ที่ทำหน้าที่ไม่ต่าง
อะไรจากห้องสมุดอยู่ไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็น **มหาสมุท** ของ
ณัฐพงศ์ เนียมมนัด ผู้ก่อตั้งห้องสมุดใจใหญ่ เพจห้องสมุด
ออนไลน์ที่ชักชวนให้ผู้คนแลกเปลี่ยนกันอ่าน ก่อนที่เขาจะ
มาปักหลักที่เชียงใหม่เปิดห้องสมุดที่คาเฟ่อย่างเป็นทางการ
โดยเน้นไปที่หนังสือวรรณกรรมร่วมสมัย วรรณกรรมเยาวชน ความเรียงเชิง
ปรัชญา และหนังสือที่เน้นสร้างแรงบันดาลใจ

The Meeting Room Art Cafe คาเฟ่ห้องสมุด
และแกลเลอรีศิลปะในย่านวัดเกตการาม ของวงวัน ตรีจิตติ
วงศ์ ชายหนุ่มผู้รักในศิลปะและหวังให้คาเฟ่เล็กๆ ของเขา
เป็นสะพานที่เชื่อมศิลปินรุ่นใหม่เข้ากับเมืองเชียงใหม่ โดย
คอลเลกชันหนังสือที่ร้านจะเน้นไปทางหนังสือศิลปะจาก
ต่างประเทศ รวมทั้งวรรณกรรมคลาสสิกระดับโลก และ
Bookafe' CNX คาเฟ่ใหม่ขนาดที่มาพร้อมคอนเซ็ปต์ 'ร้าน
กาแฟอ่านได้' ร้านบรรยากาศสบายๆ ที่เจ้าของร้านพร้อม
จะแนะนำหนังสือให้กับคุณแกล้มกาแฟถ้วยโปรด

“ตอนเด็กๆ เราอยากอ่าน
หนังสือภาพดีๆ แต่ความที่
หนังสือมีราคาแพง แถมน
ห้องสมุดก็ไม่มีแต่หนังสือเก่าๆ
ไม่น่าอ่าน บางทีเราจึงต้องไป
ยืมอ่านในร้านหนังสือเอา
พอโตมามีโอกาส ก็เลยคิดถึง
โมเดลการทำห้องสมุดไว้ใน
ร้านเสียเลย โดยเราอยาก
ทำให้ห้องสมุดเหมือนบ้าน มี
บรรยากาศเป็นกันเอง จะนั่ง
อ่านหรือนอนอ่านก็ได้ทั้งนั้น”

ณัฐพงศ์ เนียมมนัด
หนึ่งในผู้ก่อตั้งร้านมหาสมุท

“เราไม่ได้ทำร้านหนังสือเพื่อ
หวังกำไรในรูปแบบของเงิน
ทองอย่างเดียว แต่การได้เห็น
ลูกค้าหรือคนที่มาร่วมฟัง
เสวนาที่เราจัดได้ความคิด
ใหม่ๆ กลับไป หรือนำความ
คิดของเขามาแลกเปลี่ยนกับ
วิทยากร ก็เป็นกำไรของร้าน
เราด้วย ซึ่งนี่คือจุดยืนของ
ร้านหนังสือเราเสมอมา”

รอรชย วัฒนพาณิษฐ์
หนึ่งในผู้ก่อตั้งร้านบุ๊ครีพับลิค

ร้านบุ๊ครีพับลิค (Book Re:public) เน้นจำหน่าย
หนังสือแนวสังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม
ซึ่งไม่เพียงแต่ด้านงานขาย หากกิจกรรมเสวนาทั้งแนะนำ
หนังสือ และเสวนาเชิงวิชาการ ประวัติศาสตร์ และการเมือง
ก็เปลี่ยนร้านเล็กๆ แห่งนี้เป็นพื้นที่เผยแพร่และแลกเปลี่ยน
องค์ความรู้อย่างรื่นรมย์ รวมไปถึงสร้างวัฒนธรรมคิดเชิง
วิเคราะห์แก่คนรุ่นใหม่อย่างน่าชื่นใจ

และ**ร้านเดอะบุ๊คสมิธ (The Booksmith)** โดดเด่น
ในการจัดสรรหนังสือภาษาอังกฤษปกแข็ง (table book)
หนังสือภาษาไทยแนวสร้างสรรค์ และนิตยสารนอกระแ
สจากทั่วทุกมุมโลก ที่ถึงแม้จะไม่ได้ใช้พื้นที่ร้านจัดกิจกรรม
เหมือนสองร้านก่อนหน้า หากการคัดสรรหนังสือ โดย
เฉพาะนิตยสารนอกระแสดังประเทศเข้ามาจำหน่าย
ที่ร้าน ก็ถือได้ว่าช่วยเปิดโลกของการอ่านและยกระดับ
ตลาดหนังสือเชียงใหม่สู่ความเป็นสากลอย่างน่าภูมิใจ

ร้านเล่า - ถนนนิมมานเหมินท์ เปิดทุกวัน 12.00-23.00 น.

ร้านบุ๊ครีพับลิค - โครงการ 41 พาร์ค ถนนสนามบินเก่า
เปิดทุกวันยกเว้นวันจันทร์ 10.30-19.00 น.

ร้านเดอะบุ๊คสมิธ - ถนนนิมมานเหมินท์ (ระหว่างซอย 3
และ 5) เปิดทุกวัน 10.00-22.00 น.

มหาสมุท โครงการบ้านข้างวัด ขอยวัดร้าง เปิดทุกวัน
ยกเว้นวันจันทร์ 11.00-19.00 น.

The Meeting Room Art Cafe ถนนเจริญราษฎร์ ตำบล
วัดเกต เปิดทุกวัน 10.00-20.00 น.

Bookafe' CNX ถนนสุเทพ (ใกล้วัดสวนดอก) เปิดทุกวัน
9.00-21.00 น.

แม่ตลาดนัดออร์แกนิกทุกบ่ายวันศุกร์บนสนามหญ้าใต้ร่มไม้ใหญ่หน้า 'ห้องสมุดพื้นบ้าน ย่านเวียงเชียงใหม่' จะไม่มีอีกแล้วด้วยเหตุผลต่างๆ ที่ทำให้คนรักตลาดนัดในบรรยากาศสบายๆ ซึ่งเต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ และความเป็นมิตรบนเสียดาย, แต่ในเมื่อไม่มีอะไรจะอยู่กับเราไปตลอดกาล จึงมีเพียงภาพแห่งความทรงจำอันแสนงามนั้น ที่คอยเตือนว่า...ครั้งหนึ่ง 'เมืองเชียงใหม่' เคยมีตลาดนัดที่น่ารักที่สุดเท่าที่เคยมีมาในโลก แกมยังตั้งอยู่ในพื้นที่ห้องสมุดด้วย

The Making of Mobile Library in the Market

ห้องสมุดชาวตลาดทิพย์เนตร
ห้องสมุดเคลื่อนที่ในตลาดแห่งแรกของเชียงใหม่

พูดถึงภาคทิพย์เนตร คุณคิดถึงอะไร?

หลายคนอาจมองเห็นตลาดที่ซ่อนตัวอยู่ในซอยริมถนนทิพย์เนตรที่เชื่อมเข้ากับถนนวิลายแห่งนี้เป็นที่ตั้งของร้านอาหารตามสั่งรายอ่อมเยา ที่คนเมืองเรียกว่า 'ชาวกัด' (เพียง 20 บาทก็อิ่มแล้ว)

วัยรุ่นเชียงใหม่ไม่มีใครจะไม่คิดถึงที่ตั้งของ 'ทิพย์เนตร เอนเตอร์ไพรส์' ตำนานร้านขายเทปและซีดีที่อยู่คู่มืองเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันยังคงเปิดทำการอยู่

ขณะที่เขียนพระเครื่องคงคิดเป็นอันไปไม่ได้ นอกจากตลาดพระเครื่องที่ใหญ่ที่สุดและคึกคักที่สุดในภาคเหนือ

ไม่ว่าคุณจะมีถิ่นกำเนิดในถิ่นไหนหรือมาจากที่ไหนก็ตาม โครงการ Spark U Lanna ร่วมกับศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาด้านอริยาศัย อำเภอเชียงใหม่ (กศน. เชียงใหม่) และเจ้าของพื้นที่ตลาดทิพย์เนตร เปิดตัวห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดทิพย์เนตร ห้องสมุดเคลื่อนที่แห่งแรกภายในตลาดที่ไม่เพียงแต่สรรหาหนังสือให้ชาวตลาดและลูกค้าทุกเพศทุกวัยได้อ่านกัน หากยังเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ที่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับกิจกรรมจุดประกายชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์

ทำความรู้จักห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด

'ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด' เป็นโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเน้นหลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีเป้าหมายให้ชุมชนชาวตลาดได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ สร้างวัฒนธรรมการอ่าน และหวังเพิ่มช่องทางการพัฒนาอาชีพสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พระองค์ท่านได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดหาทุนอุดหนุนห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อพัฒนาเป็นห้องสมุดประชาชนสำหรับชาวตลาด จุดเด่นสำคัญคือการชักชวนเจ้าของตลาด ผู้นำชุมชน และผู้คนในชุมชนช่วยกันวางแผน กำหนดแนวทาง รวมไปถึงก่อตั้งห้องสมุดขึ้นมาเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน

ภาคทิพย์เนตร แหล่งรวมวิถีร่วมสมัยของชาวภาค

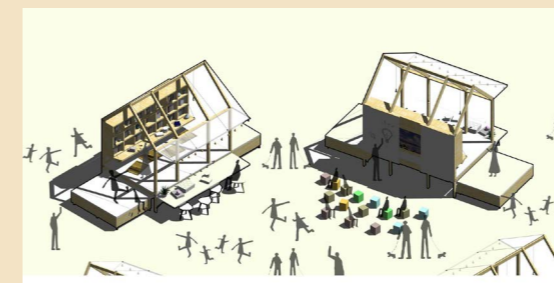
นอกเหนือจากเป็นแหล่งพระเครื่องที่มีชื่อเสียง ตลาดที่แต่เดิมเคยเป็นที่ตั้งของโรงภาพยนตร์ที่อยู่คู่กับคนเชียงใหม่มาหลายชั่วอายุคนแห่งนี้ ยังมีชัยภูมิอันเป็นจุดเชื่อมต่อกับศิลปวัฒนธรรมอันงดงามของเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะเป็นแหล่งชุมชนหัตถกรรมเครื่องเงินและเครื่องเงินในชุมชนวิลายที่อยู่ถัดไปเพียงข้ามถนน และยังมีอยู่ทำเลที่ใกล้กับสี่เหลี่ยมคูเมือง ใกล้แหล่งชุมชนเก่าแก่ของเมืองเชียงใหม่หลากหลายชุมชน อาทิ ชุมชนห้วยยา ชุมชนหน้าถั่ว

ชุมชนศรีปิงเมือง เรื่อยไปถึงชุมชนในตำบลช้างคลาน กล่าวได้ว่าทำเลของการก่อตั้งห้องสมุดเคลื่อนที่ในตลาดแห่งนี้ไม่เพียงจะเพิ่มชีวิตชีวาให้กับภาคทิพย์เนตร หากยังเป็นที่พักบะและแหล่งค้นคว้าหาความรู้แหล่งใหม่ให้กับชาวเชียงใหม่ทางทิศเหนือของสี่เหลี่ยมคูเมืองอีกด้วย

จากที่จอดรถเก่าสู่ห้องสมุดเคลื่อนที่

ห้องสมุดชาวภาคทิพย์เนตรได้รับความเอื้อเฟื้อในด้านสถานที่จาก **พิชัญญ - นิตย์ขวัญ บรรพัฒน์นันท** **เจ้าของตลาดทิพย์เนตร** โดยแบ่งพื้นที่จอดรถด้านข้างร้านทิพย์เนตร เอนเตอร์ไพรส์ สำหรับก่อสร้าง โดยห้องสมุดเคลื่อนที่ได้รับการออกแบบโดย **อาจารย์ศุภชัย ชูศรี** **อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา** ร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบเชียงใหม่ (TCDC Chiang Mai) ซึ่งออกแบบด้วยโครงสร้างเบา สะดวกต่อการขนย้ายและติดตั้ง และใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุรีไซเคิลที่หาได้จากในตลาด

ห้องสมุดได้รับงบประมาณสนับสนุนในด้านการก่อสร้างจากโครงการ Spark U Lanna ทรัพยากรหนังสือได้รับการสนับสนุนและร่วมคัดสรรโดยสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์

ร่างแรกของแบบแปลนห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดทิพย์เนตร โดยอาจารย์ศุภชัย ชูศรี (รูปล่าง) ออกแบบโดยใช้วัสดุจากไม้และวัสดุรีไซเคิลที่หาได้จากในตลาด เน้นโครงสร้างที่โปร่ง และสะดวกต่อการถอดประกอบเพื่อขนย้าย ห้องสมุดจะทำหน้าที่เก็บหนังสือ ขณะที่พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือจะใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกับพื้นที่ภายในตลาด จึงเป็นทั้งห้องสมุดและฐานประกอบกิจกรรมอื่นๆ ได้ไปพร้อมกัน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และห้องสมุดที่บ้านย่านเวียง โดยมีหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษกเชียงใหม่, ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์การเรียนรู้วัดศรีสุพรรณ กศน.ตำบลห้วยยา สนับสนุนการอบรมบรรณารักษ์อาสาสำหรับให้บริการ

กว่าจะเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่

ขั้นตอนการจัดทำห้องสมุดเริ่มจากนักออกแบบลงพื้นที่สอบถามความต้องการของเจ้าของและผู้ในตลาด พร้อมไปกับการนัดตั้งอันเป็นจุดให้บริการหลักของห้องสมุด ก่อนจะกำหนดจุดให้บริการรอง หรือพื้นที่ที่ห้องสมุดสามารถเคลื่อนที่ไปให้บริการหนังสือและจัดกิจกรรมต่างๆ รอบตลาดได้ โดยระหว่างที่ทีมนักออกแบบกำลังสร้างสรรค์แบบแปลนของห้องสมุด ทีมเครือข่าย กศน.เชียงใหม่ก็เริ่มอบรมบรรณารักษ์อาสา (ภายในเดือนตุลาคม 2561) โดยมาจากนักศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้วัดศรีสุพรรณ กศน.ตำบลห้วยยา ผู้ค้าขายภายในตลาด และตัวแทนจากชุมชนทิพย์เนตรที่อยู่ด้านหลังตลาด เป็นต้น

ทั้งนี้หนังสือที่ให้บริการ (มีบริการยืมกลับไปอ่านที่บ้านได้ด้วย) ยังเชื่อมโยงกับผู้ใช้ตลาดเป็นสำคัญ อาทิ หนังสืออ่านเล่นเพื่อความบันเทิง หนังสือเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หนังสือประวัติศาสตร์ และหนังสือองค์ความรู้เกี่ยวกับพระเครื่อง เป็นต้น

จากซ้ายไปขวา - อาจารย์ศุภชัย ชูศรี (นักออกแบบ), ผู้ช่วยคุณนิตย์ขวัญ, นิตย์ขวัญ บรรพัฒน์นันท (เจ้าของตลาดทิพย์เนตร), อาจารย์เด่นชัย แวงวรรณ (ศูนย์การเรียนรู้วัดศรีสุพรรณ กศน.ตำบลห้วยยา) และพิชญ ชัยวชิณ (ที่ปรึกษาโครงการ)

“เราคิดมาตลอดว่านอกจากให้เข้าทำการค้าแล้ว ภาคทิพย์เนตรน่ามีพื้นที่เพื่อส่งเสริมกิจกรรมในสังคมได้บ้างนะ พอดีกับที่ทาง กศน. เขามาชวนทำห้องสมุดชาวตลาด เราก็ยินดีเลย เพราะก่อนหน้าร้านเราก็เคยขายหนังสือมา ก็รู้ว่าหนังสือหลายเล่มนี้ดีมาากเลย แต่หลายคนไม่ได้มีโอกาสอ่านมัน อาจจะเพราะมีราคาแพง หรือหาซื้อไม่ได้ การทำห้องสมุดให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดและคนในชุมชนได้อ่านด้วยก็ยิ่งดีใหญ่”

นิตย์ขวัญ บรรพัฒน์นันท
เจ้าของตลาดทิพย์เนตร

“ความที่เป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ เราจึงไม่ได้มองแค่การเคลื่อนที่ภายในตลาดทิพย์เนตรแห่งนี้ แต่สามารถเคลื่อนย้ายไปจัดกิจกรรมที่ชุมชนใกล้เคียงอื่นๆ ได้ ก็หวังให้ห้องสมุดแห่งนี้ เป็นต้นแบบของการพัฒนาห้องสมุดชาวตลาดแห่งอื่นๆ และช่วยจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้แก่ชุมชน”

พิชญ ชัยวชิณ

ผู้จัดการศูนย์ความรู้สร้างสรรค์ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบเชียงใหม่ และที่ปรึกษาโครงการจัดสร้างห้องสมุดเคลื่อนที่

คนไทยอ่านกันไปถึงไหนแล้ว?

สุดใจ พรหมเกิด หนึ่งในผู้ขับเคลื่อนวัฒนธรรม การอ่านในสังคมไทย

กล่าวได้ว่าพี่เจ - **สุดใจ พรหมเกิด** คือบุคลากรสำคัญของภาครัฐที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนวัฒนธรรมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรมที่สุดคนหนึ่งในประเทศ เพราะไม่เพียงจะเป็นผู้ร่วมก่อตั้งสถาบันการทูตไทย สถาบันในมูลนิธิเด็กที่ช่วยยกระดับแวดวงหนังสือการ์ตูนไทย เธอยังเป็นผู้จัดการแผนงานส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) องค์กรสำคัญของภาครัฐที่ออกทั้งนโยบายและแผนงานส่งเสริมการอ่านในทุกะระดับของประเทศ เลื่อนมือคุยกับพี่เจถึงสถานการณ์การอ่านในบ้านเราว่าตอนนี้ไปถึงไหนแล้ว และการอ่านจะสามารถขับเคลื่อนสังคมเราได้จริงไหม

เริ่มต้นจากเรื่องใกล้ตัว อะไรทำให้พี่เจเป็นคนรักการอ่าน และมีหนังสืออะไรที่จุดประกายให้รักการอ่านเรื่อยมาครับ

พี่มีโอกาสได้เห็นหนังสือตั้งแต่เด็ก ที่บ้านกึ่งพี่ได้ อ่านนิทานภาพปกแข็งภาษาอังกฤษ อ่านไม่รู้เรื่อง แต่ดูภาพก็เข้าใจและรู้สึกตื่นเต้น ก็รักหนังสือภาพเป็นต้นมา พี่เรียนประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดเขาทอง จังหวัดพัทลุง เป็นโรงเรียนเล็กก็จริง แต่ครูใหญ่มีวิสัยทัศน์ทันสมัยมาก มีอาคารห้องสมุดที่เป็นอาคารก่อปูน ซึ่งสมัยเมื่อราว 50 ปีก่อน ไม่ค่อยมีโรงเรียนไหนทำกัน เราอ่านบ้านเล็กในป่าใหญ่, ต้นส้มแสนรัก ของคนไทยก็ถนนนอกเมือง (นิเวศน์ กัญไทยราชบุรินทร์), พรีราบแดง (สุวัฒน์ วรรดิลาภ) สามเกลอ (ป.อินทรปาลิต) รวมไปถึงงานของหมยงค์ เป็นต้น สิ่งที่จะบอกก็คือทั้งครอบครัวและที่โรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้เรารักการอ่านค่ะ

แสดงว่าการที่คนไทยไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือกัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเราไม่ได้ปลูกฝังการอ่านที่บ้านและโรงเรียนอย่างทั่วถึงหรือเปล่าครับ

ถ้าจะประมวลจากทั้งประสบการณ์การทำงานและชีวิตซึ่งน่าจะสอดคล้องกับงานวิจัยด้านการส่งเสริมการอ่านข้อแรก คือที่ผ่านมาเราไม่ค่อยมีหนังสือดีที่เหมาะสมกับความสนใจให้อ่าน ข้อสอง คือเราขาดการบ่มเพาะในความรักการอ่านของเด็กๆ และไม่มีกิจกรรมการอ่านที่ต่อเนื่องจนกลายเป็นนิสัย และข้อสาม การทำให้การอ่านเป็นวิถีวัฒนธรรมเพิ่งจะมาเป็นพฤติกรรมใหม่ของคนไทย ทั้งๆ ที่ทุกรัฐบาลเห็นว่าการอ่านสำคัญ แต่ไม่เคยนำไปปฏิบัติจริงและทำอย่างต่อเนื่อง

การสร้างวัฒนธรรมการอ่านคือการต้องลงมือทำจริงในทุกภาคส่วนค่ะ ทั้งงบประมาณ บุคลากร องค์กร ความ

ทั่วถึงทุกครัวเรือน และต้องสร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เช่น งบประมาณการจัดซื้อหนังสือใหม่ต้องเหมาะสมและทั่วถึงเพื่อคนทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ คนพิการ ฯลฯ จัดให้มีนักส่งเสริมการอ่านในทุกพื้นที่ราชการที่ทำงานร่วมกับชุมชน

“ตามบันทึกข้อตกลงที่ประเทศไทยมีต่อองค์การเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า เรายังมีเด็กกว่า 1.8 ล้านคนที่เข้าไม่ถึงการอ่าน หากเรามีนักส่งเสริมการอ่านในชุมชน ที่ช่วยออกแบบเพื่อส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสม บริบทภูมิปัญญาท้องถิ่น และปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อพอ การสร้างการอ่านให้เป็นวัฒนธรรมจึงจะเป็นจริง”

นี่จึงเป็นเหตุผลให้เกิดแผนงานส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านของ สสส. ใช่ไหมครับ

ย้อนกลับไปเมื่อหลายปีก่อน ขณะที่พี่ทำงานที่มูลนิธิเด็ก มีผู้ใหญ่ 3 ท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะในการทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม ท่านแรกคือคุณพิภพ ธงไชย ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนให้ก่อตั้งสถาบันการทูตไทย โดยมี คุณสรรพลสิทธิ์ คุมประพันธ์ เป็นประธาน มีนักการ์ตูนชั้นนำของเมืองไทยเข้ามาช่วยงานเยอะมาก อีกท่านที่ถือเป็นที่นักยุทธศาสตร์สำคัญคือ ท่าน ศ.นพ.ประเวศ วะสี ท่านบอกว่าเราควรหาว่าอะไรคือเครื่องมือที่ง่ายและสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็ก ครอบครัวยุ และสังคมไทย ซึ่งพี่พบว่าการ์ตูนหรือหนังสือภาพสำหรับเด็กเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งก็สอดคล้องกับที่พี่เคยเขียน (เขียนพร วิรุณราชพันธ์. ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน: สสย.) หนึ่งในองค์กรหลักที่ขับเคลื่อนเรื่องนี้ชักชวนให้มาทำงานเพื่อสานต่อสิ่งที่ ศ.นพ.ประเวศกล่าวไว้ โดย ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ ผู้อำนวยการสำนัก 5 สสส. ก็สนับสนุน พอได้รับอนุญาตจากทางมูลนิธิเด็ก ก็

เลยมาจับงานด้านนี้ เป็นแผนงานยุทธศาสตร์เชิงรุกสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในกลุ่มแผนงานระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา ภายใต้สำนักสร้างเสริมวิถีชีวิตสุขภาวะ (สำนัก 5) สสส.

แผนงานส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านฯ ทำอะไรบ้าง
หลักๆ คือการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อจะเอื้อต่อคนทำงาน สร้างพื้นที่ต้นแบบที่ทำแล้วเห็นผลจับต้องได้ และงานสื่อสารรณรงค์ต่อสังคม เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และสร้างกระแสไปพร้อมๆ กัน งานเด่นๆ อีกด้าน คือการพยายามสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้สังคม อาทิ การผลิตหนังสือโดยใช้พลังจิตใต้สำนึกเพื่อนำเสนอใจข้ามแย้ง ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่างๆ ทั้ง บุหรี่ แอลกอฮอล์ การพนัน/ การผลิตหนังสือต้นแบบเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม แก่เด็กออทิสติก/ หนังสือจากภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรม ฯลฯ และล่าสุดที่กำลังเปิดตัว คือชุดหนังสือ Thai Reading Tree หนังสือฝึกอ่านตามระดับพัฒนาการการอ่านของเด็ก ซึ่งเราหวังว่า จะเป็นนวัตกรรมที่จะสามารถปลดล็อกสมองเด็กไทย ให้หลุดจากวังวนของปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไม่รู้หนังสือ ซึ่งเป็นวิกฤติระดับชาติอื่นๆ ก็น่าจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเผยแพร่ อยู่ใน www.happyreading.in.th เว็บไซต์แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ค่ะ

ช่วงนี้พี่เจกำลังอ่านหนังสืออะไรอยู่ครับ หรือมีหนังสืออะไรอยากแนะนำให้คนอื่นฯ อ่านบ้าง

กำลังมีความสุขกับการอ่านนิทานภาพสำหรับเด็ก ค่ะ หลายเล่มมีเรื่องราวให้คิดอย่างลุ่มลึกทีเดียว ส่วนงานวิชาการเพิ่งอ่านจบเลยก็คือหนังสือ ‘เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF และ ‘เลี้ยงลูกด้วยนิทาน’ ของนายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ เป็นคัมภีร์ง่าย ๆ ที่จะคอยกระตุ้นใจให้ลูกคิดถึงการเจริญเติบโตของตัวเอง และช่วยย้ำให้เห็นว่าเราสามารถพัฒนาศักยภาพเด็กได้เต็มที่ โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ช่วงเวลาที่สมองเจริญรุดหน้าได้สูงสุด ทำแค่สองเรื่อง คือให้เขาได้เล่น และมีคนอ่านหนังสือให้ฟังค่ะ

เปิดทุกวัน 8.00-17.00 น.
หอประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่
ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง
โทร.0 5332 7163

ห้องสมุด พื้นบ้านย่านเวียง

ห้องสมุดที่สร้างขึ้นโดยชุมชนเพื่อชุมชน

นี่คือห้องสมุดที่เป็นหมุดหมายใหม่ของการทำห้องสมุดในบ้านเรากว่าได้ เพราะถึงแม้จะเป็นห้องสมุดในพื้นที่ของราชการ หากกระบวนการจัดตั้ง ออกแบบ และคัดเลือกหนังสือ รวมไปถึงกระบวนการจัดการภายใน ก็ล้วนมาจากความร่วมมือร่วมใจของชุมชนอย่างน่าชื่นใจ

ห้องสมุดพื้นบ้านย่านเวียง ตั้งอยู่ในสวนอันร่มรื่นภายในอาคารทรงล้านนาประยุกต์ ด้านหลังหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ห้องสมุดที่รองรับได้ราว 30-40 ที่นั่งแห่งนี้ เกิดจากการที่ภาคีเครือข่ายที่ทำงานร่วมพัฒนาเมืองเชียงใหม่ อาทิ กลุ่มพื้นบ้านย่านเวียงที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในเมืองเชียงใหม่ และเครือข่ายเชียงใหม่ เชียงสวย หอม ต่างเห็นว่าการขนาดสองชั้นหลังนี้ยังว่างอยู่ ประกอบกับที่ทางภาคีได้รับฟังความคิดเห็นของชาวชุมชนในย่านเมืองเก่า และพบว่าในพื้นที่ยังมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐานให้ใช้ได้บริการ จึงเป็นเหตุให้ทางภาคีร่วมกับชาวชุมชนเข้าไปเจรจากับทางเทศบาลนครเชียงใหม่เพื่อขอพัฒนาอาคารดังกล่าวเป็นห้องสมุด

คุณเสวนเมืองบรรณาธิการบริหารนิตยสาร COMPASS หนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งห้องสมุดฯ เล่าถึงกระบวนการจัดการโดยสังเขป กล่าวคือเทศบาลนครเชียงใหม่จะรับผิดชอบเรื่องสถานที่ รวมถึงค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการอาคาร รวมไปถึงรับผิดชอบเจ้าหน้าที่บรรณาธิการประจำห้องนี้ตำแหน่ง ขณะที่ภาคีเครือข่ายจะ

เป็นฝ่ายบริหารจัดการอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องสมุด และที่สำคัญคือหนังสือหลากหลายประเภทที่หาใช้รับบริจาคมาฟรีๆ ก็นำไปวางบนชั้นอย่างนั้น หากมีทีมงานผู้เชี่ยวชาญ (ส่วนใหญ่เป็นนักอ่านตัวจริง) ที่คอยคัดสรรและแยกหมวดหมู่ก่อนวางบนชั้นให้นักอ่านได้หยิบยืมกลับไปอ่านที่บ้าน เราจึงสามารถพบหนังสือในสภาพที่ยังใหม่และมีพรแดนของเรื่องราวกว้างไกลและหลากหลาย เป็นห้องสมุดที่มีหนังสือให้อ่านได้จริง ฉีกจากภาพเดิมๆ ของห้องสมุดจากภาครัฐ

นอกจากนี้ ไม่เพียงห้องสมุดฯ อยู่ในฐานะของสถานที่ให้บริการหนังสือเพื่อผู้คนในชุมชน แต่ความที่มีโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งทำงานภายใต้ความเย็นจากเครื่องปรับอากาศอย่างพร้อมสรรพ จึงเป็นที่นั่งทำงานแบบ Co-working Space สำหรับนักเรียน นักศึกษา และคนทำงานอิสระทั่วไป ทั้งนี้ภายในพื้นที่ยังสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่รองรับกิจกรรมทางปัญญาอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำหนังสือ หรือกิจกรรมเสวนาเกี่ยวกับเมือง โดยเฉพาะงาน Urban Talks ที่จัดขึ้นทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ขณะที่สวนอันร่มรื่นด้านนอกก็เคยและยังคงรองรับกิจกรรมสร้างสรรค์อีกมากมาย อาทิ ตลาดนัดเกษตรอินทรีย์, การแสดงดนตรีในสวน ไปจนถึงกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมชุมชนอีกหลากหลาย

นี่จึงเป็นห้องสมุดที่ไม่เพียงทำหน้าที่แค่การเป็นห้องสมุด หากยังเป็นสถานที่หย่อนใจ และที่นัดพบเพื่อจุดประกายแรงบันดาลใจใหม่ๆ แก่ชุมชนอย่างจริงแท้

“หากใครมาบอกว่าอีบุ๊กจะมาแทนหนังสือเล่มต่อนี้ ผมคงถามกลับไปว่าเขาไปอยู่ที่ไหนมา”

เอ็นเอ คุยกับ สิริโฉมจิระประยูร เจ้าของร้านหนังสือ The Booksmith และนักธุรกิจที่อยู่เบื้องหลังกรมการค้าอ่านนิตยสารนอกระแสจากต่างประเทศในกรุงเทพฯ เกี่ยวกับสถานการณ์การค้าขายหนังสือ และแนวต้วของนักอ่านรอบโลก

“หลายปีมานี้ผมมักจะได้ยินชุดประโยคที่ว่า *เดี๋ยวนี้คนเขาไม่อ่านหนังสือเล่มกันแล้ว เขาหันมาอ่านอีบุ๊ก (E-Book) กันหมด* ฟังดูเหมือนนี่คือข้อเท็จจริงของการเปลี่ยนแปลง แต่พอได้ยินบ่อยเข้า ประกอบกับการได้สังเกตพฤติกรรมกรอ่านของคนรอบตัว ทำให้ผมอดย้อนถามกลับไปยังผู้พูดไม่ได้ว่า *ที่ว้อบุ๊กกำลังมา ว่าแต่คุณเคยได้อ่านอีบุ๊กไปกี่เล่ม และอ่านมันครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่?*

เมื่อกลางปีที่ผ่านมา เพิ่งมีการประกาศผลประกอบการธุรกิจหนังสือเล่มของประเทศไทยของปี 2017 พบว่าตลาดรวมเติบโตขึ้น 4% ขณะที่หนังสือที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นถึง 60% ในขณะที่ตลาดอีบุ๊กเฉพาะในอังกฤษกลับมียอดขายลดลง 9% และเมื่อมองย้อนกลับไปดูสามปีให้หลังมานี้ยอดขายอีบุ๊กก็ลดลงอย่างต่อเนื่องสวนทางกับยอดขายหนังสือเล่ม

มีหลายปัจจัยที่ทำให้ตลาดอีบุ๊กหดตัว หากปัจจัยสำคัญผมมองว่าเพราะโลกของการอ่านไม่มีอะไรจะมาแทนที่ การอ่านผ่านสัมผัสของกระดาษได้หรอกครับ ยิ่งทำหนังสือดี ๆ ออกมา การอ่านผ่านหน้าจอก็ยิ่งเทียบชั้นไม่ได้

แต่ถึงจะบอกว่าวัฒนธรรมการอ่านบนกระดาษกำลังจะกลับมา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอุตสาหกรรมนิตยสารเล่มที่เคยอยู่ในกระแสหลักจะกลับมาคืนชีพเหมือนก่อน เพราะโจทย์สำคัญของนิตยสารกระแสหลักคือการขายโฆษณา แต่ทางเลือกของการโฆษณาปัจจุบันมีมากเกินไปของกิจการไม่ต้องง้อนิตยสารอีกแล้ว

นี่คือข้อเท็จจริงที่ว่านิตยสารกระแสหลักแบบเดิมๆ จะทยอยกันลาแสงไป ขณะที่นิตยสารนอกกระแสที่พิถีพิถันในการทำงาน เนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ และมีทิศทางเฉพาะตัวโดยอาศัยรายได้จากยอดขายและกิจกรรมเสริมอื่นๆ ที่ไม่ใช้การขายโฆษณาแบบเดิมจะเริ่มมีอนาคตที่สดใสขึ้น

สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเดิมที่ผมเคยพูดไว้ตลอดหลายปีหลังมานี้ คือความคิดสร้างสรรค์ยังคงเป็นหัวใจหลักของอุตสาหกรรมกรอ่านของโลก ขณะเดียวกันหากผู้ผลิตเนื้อหา ยังคงไม่หยุดสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ออกมา โลกของการอ่านหนังสือเล่มก็จะไม่มีวันล่มสลายลงไปหรอกครับ”

